

Vrozené potřeby jako klíč k motivaci

Šárka Miková

Pomáháme školám k úspěchu

Každý žák se učí naplno a s radostí. Své učení si řídí.

výuka x učení

Jaký dopad má moje výuka na učení žáků?

Co se děje v hlavách žáků? Co prožívají?

Co potřebují, aby se mohli opravdu učit?

Hodnotíme druhé svou optikou

Helenka se často ptá: „Paní učitelko, mám to udělat takhle nebo takhle...?“

„Helenka je tak zodpovědná, že se raději třikrát zeptá, než něco udělá, aby to náhodou neudělala špatně.“

„Helenka je strašně nesamostatná a vůbec není kreativní – pořád se ujišťuje, co má dělat a jestli to má dobře.“

Druhé vidíme optikou své osobnosti

Vrozená složka osobnosti způsobuje mnohé rozdíly mezi lidmi.

Ve videu uvidíte některé z nich:

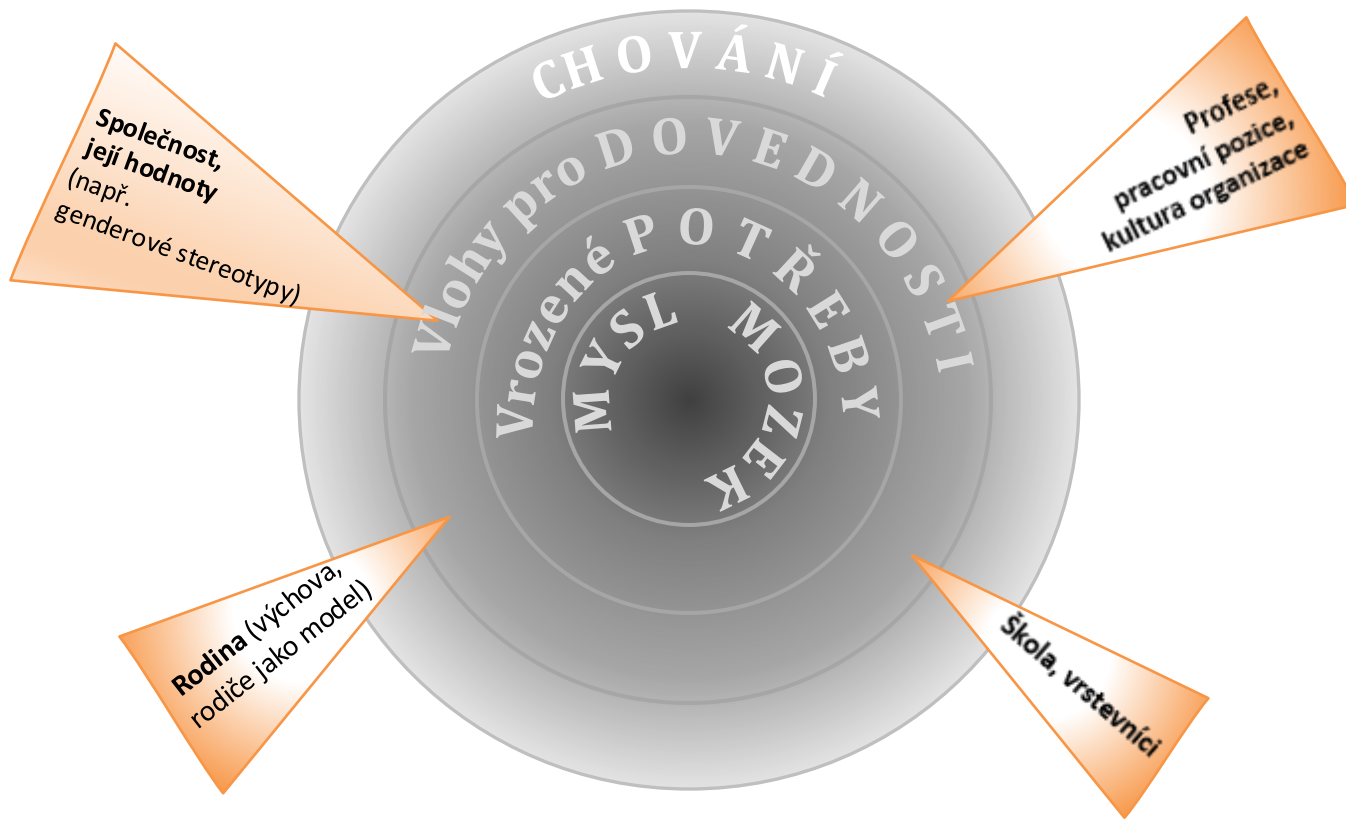
sdílet pocity **x** analyzovat pocity

držet se plánu **x** nadšení pro změny

řídit se časem **x** čas nechat plynout

Model osobnosti

Vrozené potřeby – typy temperamentu

Ted' a tady
Svoboda
Okamžitý dopad

SP

Stabilita
Předvídatelnost
Spolehlivost

SJ

Rozumět
a prověřovat
Kompetentnost
Zdokonalování

NT

Hlubší smysl
Jedinečnost
Harmonie

NF

TEĎ A TADY

VNÍMAT VŠEMI SMYSLY

co se děje právě teď,
co se změnilo

PRAKTICKY ZAŽÍT

nejdřív „osahat“,
okamžité využití

IMPROVIZOVAT NA MÍSTĚ

dle aktuální situace

OKAMŽITÝ DOPAD

NĚCO DĚLAT

ne brainstorming hypotéz,
ale praxe

„ZKUSÍM A UVIDÍM“

s nezdary se počítá

DOHLEDNÁ BUDOUCNOST

vidět rychlý účinek,
krátkodobé cíle

SVOBODA

REAGOVAT

hodně podnětů,
volnost projevu a pohybu

ZMĚNIT

zahodit plán a vydat se jinou
cestou, když se změnila
situace

ZVOLIT SI

ne zákazy, rady a návody

SP typy

„SP typy mi připadaly netrpělivé a že u ničeho nevydrží. Že si ani neposlechnou zadání a už něco dělají, i když pořádně nevědí co.“

„Teď chápu, že potřebují věci nejdřív zkusit a pak se o nich teoreticky učit. A že metoda pokus omyl je pro ně ten nejpřirozenější způsob učení. A ještě něco – vyhýbám se slovu MUSÍŠ.“

N

„To nejde!“

„Ty sis nečetl návod?“

„Kdyby sis to líp rozmyslel a naplánoval, určitě by to takhle nedopadlo.“

E

AN

„Zkusíme to a uvidíme.“

„To se stane, vím, že jsi to neudělal schválně.“

O

„Když uděláš tohle, pravděpodobně se stane tohle. Je na tobě, jestli do toho půjdeš.“

STABILITA

JEDNAT DLE SVÝCH ZVYKLOSTÍ
pravidla a řád = jistota

MĚNIT JEN TO, CO NEFUNGUJE
co se zlepší – znát konkrétní přínosy

OVĚŘENÁ ZKUŠENOST
raději osvědčený postup než novinky

PŘEDVÍDATELNOST

VĚDĚT, CO BUDE
jaká platí pravidla, bez překvapení

PLÁNOVAT
na základě minulosti, realisticky, záložní varianty

MÍT POD KONTROLOU
dodržet postup (oni i druzí)

SPOLEHLIVOST

DODRŽET ČAS A POSTUP
každý ví, co má dělat, a dodrží čas

DĚLAT VĚCI SPRÁVNĚ
jednoznačné zadání, potvrzení o splnění

POSTUPOVAT KROK ZA KROKEM
systematicky, nevracet se, dokončit

SJ typy

„O SJ typech jsem si dřív myslela, že jsou nesamostatné a nejisté, když se pořád na vše doptávají a vyžadují potvrzení, že postupují správně.“

„Dnes vím, že chtějí úkol splnit napoprvé správně a v souladu s mými požadavky. Jakmile dostanou konkrétně formulované a dosti podrobné zadání, ideálně s příkladem řešení, ponoří se do něj a systematicky ho samostatně zpracují. A po mé zpětné vazbě si ho moc rádi odškrtnou.“

N

„Zkusíme to a uvidíme.“

„To neřeš, to nějak dopadne.“

E

„Nech se překvapit!“

„Já jsem to nestihnul, sorry.“

AN

„Udělej to tak, jak jsi zvyklá.“

„Pojďme si to shrnout: kdo co udělá a dokdy.“

O

„Probereme spolu jednotlivé kroky.“

ROZUMĚT A PROVĚŘOVAT

POCHOPIT PRINCIP

jak věci fungují,
prověřit zdroje

LOGICKY ARGUMENTOVAT

bez emocí,
neříkat, co je jasné

AUTONOMNĚ SE ROZHODOVAT

zdůvodnit požadavky

KOMPETENTNOST ZDOKONALOVÁNÍ

BÝT SCHOPNÝ

zvládnout bez pomoci,
promyslet, abych neselhal/a

OPTIMALIZACE

nedělat nic zbytečně,
šetrně nakládat se zdroji

NÁROČNOST

intelektové schopnosti
a odbornost

ZLEPŠOVAT SE

být lepší než dřív,
pochopit a jít dál

INOVOVAT

cokoliv může fungovat lépe

VŠÍMAT SI CHYB

upozornit na nesrovnalosti

NT typy

„Dřív jsem pochybnosti a návrhy NT typů vnímal jako kritiku. Nedokázal jsem ocenit jejich otázky proč a jejich argumenty mě dostávaly do úzkých.“

„Teď se snažím se odpovídat logicky, případně informaci dohledat. A nepouštím se do souboje argumentů. A taky si hlídám, abych neradil a nepomáhal, dokud si žák neřekne. I tak zdůrazňuji, že ,takhle bych to dělal já, uvidíš, jestli to tobě bude fungovat.“

N

„Prostě to tak je!“

„Protože se to tak dělá!“

„Už to nekomplikuj!“

„Udělej to aspoň kvůli mně!“

E

AN

„To je zajímavé. Proč si to myslíš?“

„Máš pravdu. To dává smysl.“

„Co myslíš, že by na tom šlo zlepšit?“

„Můžeš se sám/sama rozhodnout.“

O

NF typy

HLUBŠÍ SMYSL

HLEDAT IDEÁL

podpora druhých, osobní rozvoj, životní poslání

REFLEKTOVAT

zpětné přemítání – soulad s hodnotami, mínění druhých

DOMÝŠLET SI

skryté významy, neverbální signály, pocity => názor

JEDINEČNOST

CTÍT INDIVIDUALITU

jedinečná cesta, každý se může vyjádřit

CÍTIT SKUTEČNÝ ZÁJEM

druzí by měli vycítit jejich potřeby

PŘEDSTAVOVAT SI

toulky ve fantazii, nadšení pro nové nápady

HARMONIE

SOUZNÍT

napojení na sebe i na druhé lidi

PROŽÍVAT EMOCE

naslouchat, nezlehčovat, nedávat řešení

MLUVIT AUTENTICKY, ALE S CITEM

upřímnost x vztahovačnost

NF typy

„Dřív jsem nechápala tu jejich zasněnost, že jsou někdy tak trochu mimo čas a prostor. A zároveň přecitlivělost na to, co se ve třídě, především vztahově, děje.“

„Dávám si pozor, abych jejich nápady hned neshodila tím, že nebudou fungovat. A lépe chápu, že pro ně je důležité nejen to, CO říkám, ale taky JAK se u toho tvářím. A hlídám si, abych se občas jen tak usmála nebo se zeptala, jak se mají. Nic to nestojí a efekt je veliký.“

N

„Nemůžeš dělat něco pořádného?“

„Prosím tě, co furt řešíš!“

„Už se opakuješ. Pojd'me dál.“

„Uklidni se a řeš to bez emocí!“

E

ANO

„Chápu, že je to pro tebe náročné. Řekni mi o tom víc.“

„Jak by sis to ideálně představoval/a?“

„Oceňuji, jak jsi to vymyslel/a. Možná bys ještě mohl/a...“

Naše vrozené potřeby výrazně ovlivňují způsob, jakým vyučujeme, co od žáků očekáváme a jak je hodnotíme.

Známe-li svůj typ osobnosti, můžeme rozšířit způsoby komunikace i výuky tak, aby:

- byly pro žáky víc motivující,
- v hlavách žáků mohlo opravdu probíhat učení,
- naše výuka tak měla skutečný dopad.

Kde najdete další informace?

